

УДК 324:321.74

І.О. Поліщук, професор, д-р політ. наук

Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого

вул. Пушкінська, м. Харків, 77, 61024

E-mail: I.polischuk@ukr.net

РОЗВИТОК ЕЛЕКТОРАЛЬНОЇ ПОЛІТОЛОГІЇ У ВІТЧИЗНЯНОМУ ДИСКУРСІ: БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ОГЛЯД

Розглядаються основні роботи з проблем електоральної політології, які останнім часом вийшли у світ в Україні. Подається їх експрес-аналіз з точки зору конкретного внеску того чи іншого вченого у розвиток електоральної політології як перспективного напрямку вітчизняної політичної науки.

Ключові слова: електоральна політологія, виборчий процес, політична наука, Україна.

Політична реальність в Україні відзначається перехідним і трансформаційним характером. Метою такої трансформації є становлення принципів правової та демократичної держави, справжнього народоправства та відповідної політичної культури суспільства. В Україні часів незалежності система демократичних практик та процедур ще остаточно не сформована, так само як і система політичних інституцій демократичної держави. Тому дослідження політичних технологій є на сьогодні одним з актуальних напрямків політичної науки, зважаючи на численні електоральні інформаційні потоки. Вибори – один із провідних інститутів легітимації демократичної політичної системи і тому є значною подією у житті української держави. Їх значущість для громадян як для джерела народного суверенітету підтверджується як масовістю виборчої кампанії, так і надзвичайною увагою до неї з боку засобів масової комунікації. У цьому контексті особливої ваги набуває наукова рефлексія виборчого процесу, яка останнім часом отримала риси інституалізації в рамках електоральної політології.

Мета статті полягає у тому, щоби розглянути та дати експрес-аналіз найбільш помітних досліджень, які було здійснено останнім часом вітчизняними науковцями в галузі електоральної політології.

Однією з перших робіт вітчизняних дослідників, яка повністю була присвячена проблемі електоральної культури, було наукове дослідження О.В. Князєвої «Електоральна поведінка як соціокультурне явище» [1]. Використовуючи соціологічний підхід, автор визначає основні об'єктивні та суб'єктивні фактори, які впливають на поведінку виборців, подає типологію електоральної поведінки тощо. Найрізноманітніші аспекти виборчої проблематики, у тому числі й якісні трансформації в політичній культурі виборців різних регіонів України за підсумками декількох виборчих кампаній вітчизняними науковцями (В.О. Грищенком, О.В. Радченком та ін.), розглядаються у колективній науковій монографії «Регіоналізація і вибори як засоби удосконалення владних відносин в Україні: теорія і практика», яка була написана під керівництвом проф. В.В. Лісничого [2].

На початку 2003 року вийшла монографія відомих вітчизняних політологів І. Кресіної та Є. Перегуди «Парламентські вибори в Україні: правові і політичні проблеми» [3]. Автори прискіплюво проаналізували результати парламентських виборів в Україні за весь період незалежності (вибори 1994, 1998, 2002 років). Поряд із глибоким аналізом результатів виборів, відомі вчені торкаються й проблеми реформування виборчого законодавства в країні і реформи політичної системи. Розглядаються також проблеми участі політичних партій України у парламентських виборах періоду незалежності. Зроблено спробу концептуалізації самодостатності політичних структур, моделей агітації електорату. Важливим внеском у розробку теми є також аналіз еволюції особливостей передвиборчих кампаній у взаємозв'язку з тенденціями соціально-економічного розвитку українського суспільства.

Великий інтерес представляє докторська дисертація О.О. Чемшита «Оптимізація демократичного розвитку політичних систем у контексті співвідношення державної влади та політичної участі» [4]. У дисертації досліджено закономірності демократичного процесу в політичних системах, що виникають під впливом змін ступеня задоволеності інтересів і суспільства загалом, і основних соціальних груп. Розкрито мотиви політичної участі та її вплив на стабільність сучасних політичних систем. На підставі отриманих істотних ознак демократичної якості соціальних систем сформульовано визначення політичної участі взагалі, його конвенційної і неконвенційної версій зокрема. Процес демократичного політичного розвитку трактується як рух національної політичної системи від неоптимального співвідношення політичних потужностей держави і громадянського суспільства до оптимального. Окреслено сукупність проблем національного модернізаційного процесу в Україні, сформульовано низку пропозицій щодо його оптимізації з погляду управління співвідношенням влада – політична участь.

Вагомий внесок у становлення вітчизняної партології, у висвітлення процесу структурного оформлення та еволюції політичних партій, у тому числі розкриття виборчої природи цих політичних суб'єктів зробив М.В. Примуш у докторській дисертації з політичних наук «Політичні партії: механізми

інституціоналізації і структурної трансформації» [5]. У цій роботі автор аналізує досвід функціонування політичних партій у консолідованих демократіях та пропонує цікаві рекомендації для вітчизняного політикуму щодо оптимізації партійного будівництва в Україні. Цікаву проблему розглядає у своїй роботі «Політична мова як засіб маніпулятивного впливу» В.В. Петренко [6]. Автор аналізує специфіку взаємодії мови та політики і з'ясовує коло основних проблем, які складають теоретико-політологічний та практично-прикладний зміст досліджень політичної мови, визначає суть і основний зміст поняття "політична мова". У роботі розкривається роль і значення політичної мови як ефективного засобу маніпулятивного впливу. Науковець доводить, що політична мова має значний маніпулятивний потенціал, який найбільш повно реалізується у політичних міфах та стереотипах, у політичній рекламі та пропаганді, у функціонуванні засобів масової інформації та в публічному мовленні політичних діячів. В.В. Петренко аналізує основні аспекти мовно-маніпулятивної діяльності сучасних політиків, обґрунтовує визначальну роль засобів масової інформації у мовному політичному маніпулюванні, визначає заходи, які повинні сприяти його обмеженню в українському суспільстві.

Чи не єдиною фундаментальною працею, яка безпосередньо присвячена всебічному вивченню феномену електоральної культури, є дисертація на здобуття вченого ступеня доктора політичних наук «Електоральна культура: політологічний аналіз» російського дослідника І.М. Гомерова (м. Новосибірськ) [7]. У цій роботі міститься цікава версія осмислення суті, побудови, способів функціонування електоральної культури, її місця та ролі у структурі політичної культури та виборчому процесі. І.М. Гомеров у рамках підходу системно-архітектурного моделювання запропонував робоче визначення та власну концепцію електоральної культури, запровадив поняття «електоральні орієнтації», узагальнив існуючі в науковій літературі засоби моделювання політичних виборів, електорального середовища, виокремив психологічні, економічні, політичні, духовні фактори, які впливають на вибір електорату. І.М. Гомеров у цій роботі також виявив найбільш характерні для сучасної електоральної культури іміджі претендентів на виборні посади, життєвий цикл даних конструктів, проаналізував базові моделі просування кандидатів на політичному ринку, розробив відповідні рекомендації щодо проектування, стратегічного планування електоральних кампаній у транзитивних (перехідних) суспільствах. Дослідник розглядає електоральну культуру як систему, яка моделює іншу систему – політичні вибори. При цьому він розуміє під моделюванням «певну функцію однієї системи (електоральної культури) по відношенню до іншої системи (політичних виборів)». Суть цієї функції полягає в тому, що одна система (електоральна культура) представляє (заміняє, заступає) іншу систему (політичні вибори) таким чином, що між представляючою (заміняючою, заступаючою) системою та системою, яку представляють (заміняють, заступають), політичними виборами встановлюється подібність (відповідність) за низкою найбільш істотних ознак» [7, с. 25].

Грунтовно займається вивченням електоральної культури російських громадян вчений Гарвардського університету В.Я. Гельман. В лекції «Політична культура, масова участь та електоральна поведінка. Росія в порівняльній перспективі» вчений розкриває, яким чином політична культура впливає на діяльність росіян у політичному процесі, їхній електоральний вибір та активність у виборчих кампаніях. Трансформаційні процеси в електоральній культурі росіян розкриваються в його спільній роботі з В.П. Єлезаровим «Установчі вибори» в контексті російської трансформації» [8].

У вітчизняному суспільствознавстві цікавій для нас науковій проблемі присвячена дисертація «Електоральна культура населення України в умовах трансформації суспільства» Б. Ідрісова [9]. У цій роботі досліджується становлення електоральної культури громадян України. Автор робить висновок, що електоральна культура суспільства, яка трансформується, є динамічною єдністю знання, розуміння суті, змісту демократичних виборів усіма учасниками виборчого процесу, реально відображає стан засвоєних зразків і норм поведінки.

Спеціально займається вивченням проблеми електоральної культури О.С. Зубченко [10, 11]. У своїх роботах О.С. Зубченко пропонує власну дефініцію поняття «електоральна культура», аналізує його структурні аспекти, розкриває особливості розвитку культури політичних виборів у перехідних суспільствах.

Суміжні проблеми розглядаються у дисертаціях С. Білоусова [12] та А. Литвина [13], Ю. Остапця [14]. Указані дослідники концентрують увагу на соціокультурних факторах електоральної поведінки, які детерміновані регіональними особливостями розвитку сучасної України.

Інноваційним для вітчизняної політичної науки проблемам поведінки виборців присвячена дисертація О. Локаш «Вплив несвідомого на формування політичного простору» [15]. Дослідниця розглядає виникнення та розвиток категорії «несвідомого» в політичній науці, виділяє основні класи проявів несвідомого у таких структурних компонентах політичного процесу, як політичні соціалізація, політичний міф, політична культура та ідеологія, форми поведінки та методи ухвалення рішень у політиці. Аналізується вплив проявів несвідомого в українській політиці: стохастичних та організаційних факторів громадського життя.

Лідерський ресурс електоральних кампаній досліджується у дисертації Н. Лікарчук «Формування іміджу політичного лідера в процесі виборчої кампанії» [16]. У цій роботі автор наголошує, що формування іміджу політика має здійснюватися у межах узгодженого стратегічного плану проведення передвиборчої кампанії і має суто технологічний характер. Політичний маркетинг, менеджмент, реклама, паблік рилейшнз та пропаганда розглядаються як технології створення іміджу лідера.

Р. Старовойтенко у своєму дослідженні «Імідж політичної партії як чинник електорального вибору» [17] звертає увагу на важливість і стратегічне значення для розвитку електоральної культури в транзитивних соціумах комплексного іміджевого ресурсу політичної сили – суб'єкта виборчої кампанії, аналізує основні іміджеві характеристики провідних політичних партій в Україні та ефективність їх символічних конструкцій.

Комплексні оцінки сучасної культури українського електорату в контексті останніх президентських виборів 2004 року та подій, що з ними пов'язані, містить колективна робота вітчизняних та іноземних політологів «Президентські вибори й Помаранчева революція: вплив на трансформаційні процеси в Україні» [18]. Німецький політолог Олаф Хілленбранд, наприклад, наголошує: «Демократичні вибори самі по собі не є достатніми для функціонування демократії. Без наявності демократичної культури вибори можуть дати можливість переможцям шляхом використання державних ресурсів усунути переможених від участі в органах влади та процесів прийняття рішень» [18, с. 12-13].

Серед останніх робіт, присвячених вивченню фундаментальних основ електорального процесу, зокрема місця і ролі в ньому політичних партій як важливих інститутів представницької демократії, слід назвати дослідження львівських політологів А. Романюка та Ю. Шведа «Партії та електоральна політика» [19]. Прикметно, що наукова рефлексія щодо особливостей електорального процесу в транзитивних суспільствах триває та є одним з найбільш перспективних напрямів політичної науки.

Системний розгляд політичних технологій у перехідних соціумах робить у своєму дослідженні «Аналіз політичних технологій та особливостей їх застосування в транзитивному суспільстві» Д.Ю. Наріжний [20]. Науковець аналізує технології маніпулювання, впливу та панування, роль політичного міфу в управлінській діяльності, виявляє основні різновиди маніпуляцій свідомістю виборців. Автор пропонує власну класифікацію PR-технологій, розкриває технології формування інформаційної відкритості системи політичного управління в транзитивному суспільстві. Визначає особливості управління політичним маркетингом у ході виборчих кампаній та суть індустрії політичної інженерії. Здійснюється систематизація існуючих у сучасній політичній науці концепцій та теоретичні підходи до політичних технологій.

Серед останніх робіт заслуговує на увагу також дисертація К.В. Черкашина «Електоральна поведінка населення незалежної України в регіональних зрізах» [21]. У цьому дослідженні вивчається проблема екологічного структурування електоральної підтримки основних політичних сил в регіонах України. Аналізуючи виборчі кампанії в Україні 1998-2002 років, вчений робить висновок про те, що реалізована електоральна поведінка громадян характеризувалася високим рівнем стійкості та основне (первинне) розмежування між виборцями відбувалося за регіональною ознакою, в основі якої східно-західне політико-культурне розшарування.

Технологічний аспект проведення виборчих кампаній у Верховну Раду України різнобічно розкривається у докторській дисертації Л.О. Кочубей «Виборчі технології в Україні (за досвідом парламентських виборів)» [22]. Дослідниця пропонує власну класифікацію політичних технологій, які застосовуються у ході проведення виборчих кампаній в український парламент, розглядає яким чином позначилося впровадження пропорційної виборчої системи закритих списків на технологічному оснащенні суб'єктів електоральної кампанії, робить цікаві паралелі з іншими країнами, які лише стають на шлях демократії. Автор окреслює комплекс чинників, які суттєво впливають на структурування електорального простору України та мають бути враховані при розробці технологій ведення виборчої боротьби. У роботі виділяються кілька гіпотез, що пояснюють мотиви голосування електорату. Аналізуються місце і роль політичних ідеологій у впливі на електоральний вибір громадян, громадська думка у виборчому процесі. Л.О. Кочубей робить цікаві висновки щодо існування певних тенденцій у поведінці українського електорату.

Приємно констатувати, що не пасе задніх у розвитку електоральної політології й харківська політологічна школа, про що свідчить успішний захист дисертації «Виборчі технології у сучасному електоральному процесі України: рецепція досвіду США» на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук Т. Моторнюк. Молода дослідниця запропонувала перспективний методологічний підхід вивчення електорального процесу, який описується у межах маркетингово-ресурсної парадигми. Вона здійснила комплексний політологічний аналіз виборчих технологій у сучасному електоральному процесі України та простежила рецепцію технологічного арсеналу США у вітчизняній політичній практиці. У дисертації було проаналізовано концептуальні уявлення про сутність та роль виборчих технологій як чинника демократії, розглянуто основні етапи еволюції та визначено класифікацію виборчих технологій,

простежено виникнення і становлення виборчих технологій в Україні. Окремо Т.М. Моторнюк проаналізувала виборчі технології основних кандидатів в президенти в кампанії-2010 в Україні [23].

Різні питання, пов'язані з електоральним процесом вивчають такі вчені: М. Авксент'єв, В. Кипень, Л. Амджадін, Ю. Привалов, Т. Андрущенко, Н. Аржанов, О. Балакірева, О. Валєвський, А. Балашова, С. Баліков, О. Барабаш, О. Воробйов, С. Кальченко, В. Ковтунець, О. Барановський, С. Барзілов, Б. Бахтєєв, І. Бекешкіна, А. Біденко, А. Білоус, І. Бінько, М. Варій, К. Ващенко, О. Винников, Л. Чорний, І. Вілента, О. Вознесенська, О. Черепанов, О. Куценко, О. Радченко, О. Вишняк, І. Гавриленко, Г. Гаврилов, Н. Гасва, В. Галиновський, Є. Кулєшова, С. Галушко, В. Головченко, В. Гончарук, Г. Грачов, В. Гречанінов, А. Григоренко, Л. Гриненко, О. Грязнова, Р. Давидов, Ю. Делія, А. Федорова, Т. Демко, О. Дергачов, А. Джабасов, Т. Джига, Н. Дзюба, В. Долежан, С. Василюк, В. Дубицька, М. Тарарухіна, Д. Дуцик, В. Жадько, І. Жданов, П. Жук, Л. Залізник, В. Замніус, Д. Котляр, А. Євгенєва, О. Заярна, Е. Зелєніна, А. Зінченко, Ф. Ільєсов, К. Калінін, В. Кампо, В. Карасьов, З. Карпенко, Д. Катков, Є. Корчиго, Ю. Ключковський, Р. Князєвич, М. Коваль, О. Ковальчук, А. Колпаков, О. Кордун, Р. Павленко, Н. Костенко, П. Кралюк, Ю. Краснокутська, М. Кузьменкова, А. Куртов, А. Кушцов, А. Кинєв, Л. Леонтєва, В. Лисенко, О. Литвиненко, Н. Лігачова, Ю. Літвінова, В. Луговська, Є. Лук'яненко, О. Мазур, А. Максимов, Р. Максакова, М. Малишев, Г. Малкіна, В. Малярчук, М. Маркуш, Р. Марутян, Є. Мелєшкіна, М. Мельник, О. Мех, О. Михайлич, М. Мищенко, О. Назаренко, Дж. Наполітан, А. Некряч, О. Нельга, С. Новіков, А. Новокрещенов, Л. Новохатько, В. Парсяк, О. Петришин, О. Петров, М. Побокін, О. Покальчук, О. Радченко, М. Ставнічук, Н. Хома, І. Шкурат, Ю. Яновская та ін.

Проте сьогодні існує певна прогалина у порівняльних дослідженнях культури політичних виборів у пострадянських країнах. Це унеможливило створення ефективних, науково обґрунтованих стратегій щодо інтеграційних перспектив посткомуністичної України, оцінки ризиків для нашої молоді незалежної держави в тих чи інших об'єднаних проектах. Дослідження політико-культурних чинників в електоральних процесах України, Польщі та Росії дозволить діагностувати на демократичність політичні режими даних країн і визначити міру привабливості для України інтеграційних проектів, так чи інакше пов'язаних з цими країнами в контексті європейського вибору.

Таким чином, електоральна політологія в Україні та Росії з розвитком демократичного процесу отримала потужний імпульс для свого розвитку, чим скористалися багато дослідників, які вчасно переорієнтувалися у своїх розвідках на цей доволі ліквідний напрям наукових пошуків. У подальшому електоральна політологія має усі шанси виокремитися у більш менш самостійну дисципліну в межах комплексу політичних досліджень.

Перспективним напрямом подальших досліджень є здійснення компаративістського аналізу праць вітчизняних та західних політологів у галузі електоральної політології.

Бібліографічний список використаної літератури

1. Князева О.В. Електоральна поведінка як соціокультурне явище: автореф. дис. ... канд. соціол. наук / О.В. Князева. — Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 1996. — 24 с.
2. Регіоналізація і вибори як засоби удосконалення владних відносин в Україні: теорія і практика: [Моногр.] / В.В. Лісничий, В.О. Грищенко, О.В. Радченко та ін.; за заг. ред. О.О. Дьоміна; кер. авт. кол. В.В. Лісничий. — Х.: Вид-во Хар РІ УАДУ «Магістр», 2003. — 580 с.
3. Кресіна І.О. Парламентські вибори в Україні: правові і політичні проблеми / І.О. Кресіна, Є.В. Перегуда. — К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАНУ, 2003. — 368 с.
4. Чемшит О.О. Оптимізація демократичного розвитку політичних систем у контексті співвідношення державної влади та політичної участі: автореф. дис. ... д-ра політ. наук / О.О. Чемшит. — Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. — Л., 2005. — 37 с.
5. Примуш М.В. Політичні партії: механізми інституціоналізації і структурної трансформації: автореф. дис. ... д-ра політ. наук / М.В. Примуш. — Л.: Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, 2002. — 32 с.
6. Петренко В.В. Політична мова як засіб маніпулятивного впливу: автореф. дис. ... канд. політ. наук / В.В. Петренко. — К.: Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2003. — 16 с.
7. Гомеров І.Н. Электоральная культура: политологический анализ: автореф. дис. ... д-ра полит. наук / И.Н. Гомеров. — М.: МГУ, 1995. — 38 с.
8. Гельман В.Я. «Учредительные выборы» в контексте российской трансформации / В.Я. Гельман, В.П. Елезаров // Первый электоральный цикл в России (1993–1996) / Общ. ред.: В.Я. Гельман, Г.В. Голосов, Е.Ю. Мелешкина. — М., 2000. — С. 13–43.
9. Ідрісов Б. Електоральна культура населення України в умовах трансформації суспільства: автореф. дис. ... канд. соціол. наук / Б. Ідрісов. — К.: Ін-т соціології НАН України, 2006. — 14 с.
10. Зубченко А.С. Исследование политических ориентаций и электоральных предпочтений в период избирательной кампании / А.С. Зубченко // Нова парадигма / Запорізький держ. ун-т. — 2002. — Вип. 26. — С. 97–111.

11. Зубченко О.С. Електоральна культура: поняття, сутність, структура / О.С. Зубченко // Грані. — 2005. — № 2. — С. 77–82.
12. Білоусов С.А. Об'єктивна основа і суб'єктивні фактори електорального вибору населення в умовах суспільства, що трансформується (на матеріалах Південно-Східного регіону України): автореф. дис. ... канд. політ. наук / С.А. Білоусов. — К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2002. — 19 с.
13. Литвин А.П. Соціокультурні чинники електоральної поведінки українських виборців: автореф. дис. ... канд. соціол. наук / А.П. Литвин. — К.: Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2003. — 19 с.
14. Останець Ю.О. Регіональні особливості парламентських виборів в Україні в умовах трансформації політичної системи суспільства (на прикладі Закарпатської області): автореф. дис. ... канд. політ. наук / Ю.О. Остапеч. — Львів: Львів нац. ун-т ім. І. Франка, 2004. — 19 с.
15. Локаш О.В. Вплив несвідомого на формування політичного простору: автореф. дис. ... канд. політ. наук / О.В. Локаш. — Одеса: Одеська нац. юрид. акад., 2001. — 20 с.
16. Лікарчук Н.В. Формування іміджу політичного лідера в процесі виборчої кампанії:): автореф. дис. ... канд. політ. наук / Лікарчук Н.В. — К.: Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2003. — 21 с.
17. Старовойтенко Р. Імідж політичної партії як чинник електорального вибору:): автореф. дис. ... канд. політ. наук / Р. Старовойтенко. — К.: Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2003. — 19 с.
18. Хілленбранд О. Ефективне управління та досягнення консенсусу як умова демократичних змін // Президентские выборы и Оранжевая революция: влияние на трансформационные процессы в Украине / Фонд им. Фридриха Эберта; Под ред. Г.Курта и др. — К., 2005. — С. 7–33.
19. Романюк А. Партії та електоральна політика / А. Романюк, Ю. Шведа. — Львів: ЦПД – «Астролябія», 2005. — 348 с.
20. Наріжний Д.Ю. Аналіз політичних технологій та особливостей їх застосування в транзитивному суспільстві:): автореф. дис. ... канд. політ. наук / Д.Ю. Наріжний. — Д.: Дніпропетр. нац. ун-т, 2004. — 19 с.
21. Черкашин К.В. Електоральна поведінка населення незалежної України в регіональних зрізах:): автореф. дис. ... канд. політ. наук / К.В. Черкашин. — Сімферополь: Тавр. нац. ун-т ім. В.І. Вернадського, 2005. — 19 с.
22. Кочубей Л.О. Виборчі технології в Україні (за досвідом парламентських виборів): автореф. дис. ... д-ра політ. наук: 23.00.02 / Л.О. Кочубей. — К.: Б.в., 2006. — 38 с.
23. Моторнюк Т.М. Виборчі технології у сучасному електоральному процесі України: рецепція досвіду США: автореф. дис. ... канд. політ. наук: 23.00.02. / Т.М. Моторнюк. — Чернівці: Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2011. — 20 с.

Надійшла до редакції 22.08.2013 р.

Полищук И.А. Развитие электоральной политологии в отечественном дискурсе: библиографический обзор

Рассматриваются основные работы по проблемам электоральной политологии, которые в последнее время вышли в свет на Украине. Подается их экспресс-анализ с точки зрения конкретного вклада того или иного ученого в развитие электоральной политологии как перспективного направления отечественной политической науки.

Ключевые слова: электоральная политология, избирательный процесс, политическая наука, Украина.

Polishchuk I. Developments of electoral politics in the national discourse: bibliographic review

The article outlines the main work on electoral politics, which have recently been published in Ukraine. Express analysis in terms of the specific contribution of a scientist in the development of electoral political science as a perspective direction of the national political science is provided.

Keywords: electoral political science, the electoral process, political science, Ukraine.